

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

2-ге видання, перероблене і доповнене

Харків
«Право»
2014

УДК 342.4
ББК 67.300
К 65

*Рекомендовано до друку постановою президії Національної академії
правових наук України
(протокол № 76/7 від 4 березня 2011 р.)*

Редакційна колегія: д-р юрид. наук, проф., акад. НАН України та НАПрН України *В. Я. Тацій* (голова редкол.); д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *О. В. Петришин* (відп. секретар); д-р юрид. наук, доц. *Ю. Г. Барабаш*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *Ю. П. Битяк*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *А. П. Гетьман*; Голова Конституційного Суду України *А. С. Головін*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України та НАПН України *Ю. М. Грошевий*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України та НАПН України *С. В. Ківалов*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *Н. С. Кузнєцова*; канд. юрид. наук *О. В. Лавринович*; д-р іст. наук, проф., акад. НАН України та НАПрН України *В. М. Литвин*; д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України *С. М. Прилипка*; канд. юрид. наук *В. П. Пшонка*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *П. М. Рабінович*; канд. юрид. наук *С. Г. Серьогіна*; д-р іст. наук, проф., акад. НАПрН України *Д. В. Табачник*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України *В. П. Тихий*; д-р юрид. наук, проф., акад. НАН України та НАПрН України *Ю. С. Шемшученко*

Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.:
К 65 В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Х. : Право, 2014. — 1128 с.

ISBN 978-966-458-243-5

Науково-практичний коментар Конституції України підготовлено на основі сучасних досягнень юриспруденції, новітніх державно-правових доктрин з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та досвіду застосування Конституції України.

До складу авторського колективу увійшли провідні вітчизняні науковці, академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України, народні депутати України, керівники центральних органів законодавчої, виконавчої та судової влади, правоохоронних органів.

Для суддів, працівників правоохоронних органів, державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, а також широкого кола читачів.

УДК 342.4
ББК 67.300

© Національна академія правових наук
України, 2014

ISBN 978-966-458-243-5

© Видавництво «Право», 2014

Постатейний покажчик

Стаття	Автор	Стаття	Автор
Преамбула	Козюбра М. І.	30	Грошевий Ю. М., Маринів В. І.
1	Тацій В. Я.	31	Грошевий Ю. М., Капліна О. В.
2	Колодій А. М.	32	Кузнєцова Н. С.
3	Рабінович П. М.	33	Шевчук С. В.
4	Колісник В. П.	34	Скрипнюк О. В.
5	Цвік М. В.	35	Рабінович П. М.
6	Цвік М. В.	36	Лук'янов Д. В.
7	Єрмолаєв В. М.	37	Лук'янов Д. В.
8	Головатий С. П.	38	Тацій В. Я.
9	Буроменський М. В.	39	Битяк Ю. П.
10	Колісник В. П.	40	Табачник Д. В.
11	Кресіна І. О.	41	Кузнєцова Н. С.
12	Колісник В. П.	42	Задихайло Д. В.
13	Гетьман А. П., Носік В. В.	43	Жернаков В. В.
14	Погрібний О. О.	44	Чанишева Г. І.
15	Петришин О. В.	45	Іншин М. І.
16	Гетьман А. П.	46	Прилипко С. М.
17	Крупчан О. Д.	47	Спасибо-Фатєєва І. В.
18	Буроменський М. В.	48	Ярошенко О. М.
19	Петришин О. В.	49	Жигалкін П. І.
20	Бандурка О. М.	50	Шемшученко Ю. С.
21	Максимов С. І., Рабінович П. М.	51	Борисова В. І.
22	Рабінович П. М.	52	Жилінкова І. В.
23	Максимов С. І., Рабінович П. М.	53	Табачник Д. В.
24	Оніщенко Н. М.	54	Спасибо-Фатєєва І. В.
25	Колісник В. П.	55	Буткевич В. Г.
26	Шемшученко Ю. С.	56	Подцерковний О. П.
27	Буроменський М. В.	57	Погребняк С. П.
28	Грошевий Ю. М.	58	Погребняк С. П.
29	Грошевий Ю. М., Шило О. Г.	59	Медведчук В. В.
		60	Баулін Ю. В.
		61	Баулін Ю. В.
		62	Нор В. Т.

Стаття	Автор	Стаття	Автор
63	Капліна О. В.	97	Воронова Л. К.
64	Скрипнюк О. В.	98	Воронова Л. К.
65	Битяк Ю. П.	99	Воронова Л. К.
66	Шульга М. В.	100	Воронова Л. К.
67	Кучерявенко М. П.	101	Лавринович О. В.
68	Рабінович П. М.	102	Ківалов С. В.
69	Барабаш Ю. Г.	103	Серьогіна С. Г.
70	Барабаш Ю. Г.	104	Ківалов С. В.
71	Барабаш Ю. Г.	105	Коваленко В. В.
72	Барабаш Ю. Г.	106	Серьогіна С. Г.
73	Барабаш Ю. Г.	107	Тацій В. Я.
74	Барабаш Ю. Г.	108	Серьогіна С. Г.
75	Петришин О. В., Летнянчин Л. І.	109	Серьогіна С. Г.
76	Колодій А. М.	110	Серьогіна С. Г.
77	Петришин О. В., Летнянчин Л. І.	111	Серьогіна С. Г.
78	Колодій А. М.	112	Серьогіна С. Г.
79	Бандурка О. М.	113	Андрійко О. Ф.
80	Теплюк М. О.	114	Андрійко О. Ф.
81	Теплюк М. О.	115	Андрійко О. Ф.
82	Литвин В. М.	116	Задихайло Д. В.
83	Литвин В. М.	117	Андрійко О. Ф.
84	Литвин В. М.	118	Битяк Ю. П.
85	Лавринович О. В.	119	Битяк Ю. П.
86	Тацій В. Я.	120	Нижник Н. Р.
87	Селіванов А. О.	121	Пшонка В. П.
88	Георгіца А. З.	122	Пшонка В. П.
89	Федоренко В. Л.	123	Пшонка В. П.
90	Селіванов А. О.	124	Притика Д. М.
91	Заєць А. П.	125	Комаров В. В., Сібільова Н. В.
92	Заєць А. П.	126	Притика Д. М.
93	Заєць А. П.	127	Марочкін І. Є.
94	Георгіца А. З.	128	Марочкін І. Є.
95	Воронова Л. К.	129	Комаров В. В.
96	Воронова Л. К.	130	Туляков В. О.
		131	Марочкін І. Є.

Стаття	Автор	Стаття	Автор
132	Колодій А. М.	149	Головін А. С.
133	Колодій А. М.	150	Тихий В. П.
134	Копиленко О. Л.	151	Селівон М. Ф.
135	Копиленко О. Л.	152	Селівон М. Ф.
136	Копиленко О. Л.	153	Селівон М. Ф.
137	Копиленко О. Л.	154	Яковюк І. В.
138	Копиленко О. Л.	155	Яковюк І. В.
139	Копиленко О. Л.	156	Яковюк І. В.
140	Серьогіна С. Г.	157	Святоцький О. Д., Теплюк М. О.
141	Батанов О. В.	158	Святоцький О. Д., Теплюк М. О.
142	Любченко П. М.	159	Тимченко І. А.
143	Любченко П. М.	160	Лемак В. В.
144	Батанов О. В.	161	Лемак В. В.
145	Батанов О. В.	Розділ	
146	Батанов О. В.	XV	Федоренко В. Л.
147	Селіванов А. О.		
148	Головін А. С.		

Зміст

Преамбула	3
Розділ I. Загальні засади.....	7
Розділ II. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина	156
Розділ III. Вибори. Референдум	503
Розділ IV. Верховна Рада України	536
Розділ V. Президент України	693
Розділ VI. Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади	785
Розділ VII. Прокуратура	833
Розділ VIII. Правосуддя	859
Розділ IX. Територіальний устрій України	932
Розділ X. Автономна Республіка Крим	946
Розділ XI. Місцеве самоврядування	971
Розділ XII. Конституційний Суд України	1029
Розділ XIII. Внесення змін до Конституції України	1073
Розділ XIV. Прикінцеві положення	1090
Розділ XV. Перехідні положення	1098
Авторський колектив	1112
Постатейний покажчик	1123

Науково-практичне видання

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

2-ге видання, перероблене і доповнене

Редактори: *К. К. Гулий, А. В. Єфименко, С. А. Пашинська*

Технічний редактор *В. М. Зеленько*

Коректори: *М. М. Поточняк, О. В. Синицина*

Підписано до друку з оригінал-макета 27.01.2014.
Формат 60×90 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 60,7. Ум. друк. арк. 70,5. Вид. № 580.
Тираж 500 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: proizvodstvo@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні СПДФО Білетченко
(057) 758-35-98